

TAMPEREEN YLIOPISTO JA VAASAN YLIOPISTO

Hallintotieteiden valintakoe 2020

Mallivastaukset, kokeen toinen osa 2.6.2020

Tehtävä 1

- a) Valintakoeteoksessa määritellään, että lainkäyttö tarkoittaa tuomiovaltaa ja että lainkäyttö on toimintaa, jossa oikeusturvan antamisen tarkoituksessa vahvistetaan, miten oikeussääntöä on yksittäistapauksessa sovellettava. Samalla sivulla (21) todetaan myös, että lainkäyttövaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet.
Aineistossa A tähän soveltuva esimerkki on hollantilaisen tuomioistuimen päätös, jonka sisältönä on, että hallituksen on leikattava Hollannin ilmastoa lämmittäviä päästöjä nopeammin kuin se on suunnitellut.
- b) Valintakoeteoksessa (s.35) todetaan, että perustuslain 20 § Vastuu ympäristöstä on malliesimerkki perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien välisen verkottumisen ja vuoropuhelun aikakaudesta. Valintakoeteoksessa tämä liittyy mainintaan, että oikeuden sisällön liittäminen kansainvälisiin velvoitteisiin sekä kansainvälisten sopimusten tulkintaan ja sieltä nousevaan inspiraatioon on ollut ratkaisevaa perusoikeuksien kehityksen kannalta.
Aineistossa A todetaan, että perustuslain esitöiden mukaan ympäristövastuusäännöksen taustalla ja perustana on kansainvälinen kehitys. Samassa yhteydessä mainitaan kestävä kehitys ja tulevien sukupolvien tarpeet, joita korostetaan useissa kansainvälisissä asiakirjoissa (YK:n Rion asiakirjat, Pariisin sopimus jne.). Vastauksessa oli mahdollista saada hyvitystä myös muista vastauksista, joissa oli peilattu kotimaisen perusoikeuden (vastuu ympäristöstä) ja ihmisoikeuksien vuorovaikutusta ja/tai verkottumista. Yksi tällainen oli esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain tulkinta ilmastonmuutoksen ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.
- c) Perustuslain 20 §:n 2 momentin kaksiosaisen valtiosääntöinen toimeksianto julkiselle vallalle on määritelty aineistossa A siten, että julkinen valta tarkoittaa tässä *ensisijaisesti lainsäätäjää ja muita norminantajia.*

Tehtävä 2

- a) Tehtävässä 2a tuli huomata, että siinä pyydetään esittelemään *aineiston A perusteella* 3 esimerkkiä valvontaelimistä ja toimijoista, jotka voivat ilmastoasioissa mahdollisesti nyt tai tulevaisuudessa valvoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.
Aineistossa A mainitaan esimerkiksi:
Ylimmät lainvalvojat (eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri) sekä erityisesti tulevaisuudessa kotimaiset tuomioistuimet ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. Myös esimerkiksi lainsäätäjät, Euroopan unioni ja YK hyväksyttiin.
- b) Tehtävässä 2b, oleellista oli huomata, että haasteita/positiivisia erityispiirteitä piti kuvata siinä tilanteessa, kun *kansalaiset turvautuvat* valvontaa harjoittaviin toimijoihin ilmastoasioissa. Näitä seikkoja piti kuvata neljä saadakseen täydet pisteet, mutta niitä löytyi Heiskanen ja Viljasen artikkelin ja aineiston A perusteella useampiakin.

Tällaisia haasteita olivat ensinnäkin aineistosta A nousseet seikat, kuten esimerkiksi se, *että kotimainen keskustelu tuomioistuinten toimivallasta ilmastonmuutoksen torjunnassa on vielä alkuvaiheessa ja että esimerkiksi ilmastolaki nykymuotoisenaan ei tunne yksittäisten kansalaisten oikeutta muutoksenhakuun. Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaa koskeva keskustelu on vielä käynnistymisvaiheessa. Aineiston A perusteella, haasteena on myös, että kotimainen sääntely kaipaa selkeyttä ilmastonsuojelun tarpeen tunnustamiseksi ja tällä selkeyden puutteella on vaikutusta kansalaisten turvautuessa valvontaa harjoittaviin toimijoihin tällä hetkellä.*

Positiivisia erityispiirteitä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen valitettaessa on, esimerkiksi valintakoeteoksessa (s. 43) mainittu seikka, että *suunnitellut valitukset on tarkoitus kohdistaa samanaikaisesti useampaan jäsenvaltioon. Positiivisena erityispiirteenä tai haasteena voidaan pitää myös sitä, että tuolloin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin joutuu soveltamaan oppeja jaetusta vastuusta ja rajat ylittävien vahinkojen vastuusta.*

Myös aineistosta A saattoi löytää positiivisia erityispiirteitä, kuten että *nuorten rooli ilmastovalituksissa näyttää muodostuvan tulevaisuuden trendiksi kun yhteiskuntia kehitetään ilmastomyönteiseksi tai että valitusprosessissa hävittykin asia tuottaa tärkeää keskustelua. Kansalaisten turvautuessa yleisiin laillisuusvalvojiin, ne voivat jo nyt tarkastella ilmastonmuutoksen torjuntaa esimerkiksi perusoikeuksien turvaamisen näkökulmasta (esim. saamelaisten tai tulevien sukupolvien oikeudet), mitä voi myös pitää positiivisena erityispiirteenä.*

Tehtävä 3

Valintakoeteoksen artikkelissa ”Ympäristöpolitiikka ja aluetiede – oivaltavaa ongelmanratkaisua” esitellään ympäristöpolitiikan ja aluetieteen alaa määrittäviä politisoitumisen ja hallinnan näkökulmia.

- a) Mitä artikkelissa käsitellyillä ympäristökysymysten a) politisoitumisella (0,5 p) ja b) määrittelykamppailulla (0,5 p) tarkoitetaan? *(vastauksen pituus enintään 100 sanaa)*
- a. Ympäristökysymysten politisoitumisella tarkoitetaan ympäristöön liittyvien ongelmien nousemista julkisen keskustelun kohteeksi. Yhteiskunnan ja ympäristön keskinäiseen suhteeseen sisältyy ongelmia, joita pyritään ratkaisemaan poliittisin keinoin.
 - b. Ympäristökysymysten määrittelykamppailuilla viitataan tilanteisiin, joissa ympäristöongelmat ovat usein keskenään kilpailevien vaihtoehtoisten tulkintojen kohteena. Niistä käydään siis määrittelykamppailuja jotka ovat oleellinen osa ympäristön politisoitumista. Määrittelykamppailut ovat esimerkiksi keskustelua ja kiistelyä siitä, millaisia ympäristöongelmat ovat luonteeltaan sekä mitä ongelmien ratkaiseminen edellyttää.
- b) Määrittele aineistossa B esiintyvä politisoitumisen kohteena oleva ympäristökysymys. (1 p) *(vastauksen pituus enintään 100 sanaa)*
1. Aineistossa esiintyvä politisoitumisen kohteena oleva ympäristökysymys käsittelee Helsingin kaupungin lämmöntuotantoon liittyvien kysymysten ratkaisemista ilmaston kannalta kestävällä tavalla. Kivihiilen käytölle tulee löytää korvaavia ratkaisuja ennen vuotta 2029,

jolloin laki kieltää kivihiilen käytön sähkön ja lämmön tuotannossa. Korvaavien vaihtoehtojen löytäminen ei ole kuitenkaan helppoa, ja lämmöntuotantoon liittyvä keskustelu on politisoitunut.

- c) Nimeä vähintään viisi (5) aineistossa esiintyvään ympäristökysymykseen ja sen ratkaisuun liittyvää haastetta aineiston perusteella. (5 p) *(vastauksen pituus enintään 450 sanaa)*
- Aineistossa esiintyvään ympäristökysymykseen ja sen ratkaisuun liittyy seuraavia aineistossa esiintyviä haasteita (1 p/haaste):
 1. Kivihiilikielto ja kivihiilen korvaamisen haasteet: Pitäisi korvata miljoona tonnia kivihiiltä vaihtoehtoilla, joita ei ole edes olemassa, päätökset kivihiilen korvaajasta pitäisi tehdä jo ennen kuin tiedetään, voisiko puunpolton tilalle valita jotain aivan muuta. Kivihiilen polttaminen on vain lisääntynyt, ja likaisinta on lämmitys. Helenin kaukolämmöstä reilut 60 prosenttia tuotetaan kivihiilellä. Kivihiili jättää Helenin lämmöntuotantoon kokonaisuudessaan 870 megawatin aukon, eikä suoraa ongelmatonta korvaajaa ole. Ratkaisu löytyy pienistä puroista.
 2. Lämmityspiikit ja lisääntynyt energiantarve: Kovimpien lämmityspiikkien aikana energiayhtiö Helen joutuu käynnistämään jatkuvasti toimivien voimalaitostensa rinnalle varalämpölaitoksia. Ne kaikki polttavat pääosin fossiilisia polttoaineita. Suurin lämmöntarve on aamuisin, kun ihmiset kääntävät suihkunsuauki auki yhtä aikaa. Samaan aikaan työpaikoilla toimistorakennuksissa yöksi alas säädetty lämpötila nostetaan takaisin peruslukemiin.
 3. Ajoitus & kivihiilikiellon tiukka aikaraja: Kivihiilikielto tulee voimaan jo vuonna 2029. Reagoiminen ongelmaan on tullut myöhään; miksi ruuhka-Suomessa on alettu toimiin vasta nyt, kun on ihan pakko. Miksi kivihiili on saanut seistä suurissa kasoissa, kun muualla siitä luopuminen on aloitettu jo aiemmin? Uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut koko maan tasolla suurin harppauksin. Korvaavien vaihtoehtojen löytäminen tiukassa aikataulussa on haastavaa.
 4. Biolämpölaitokset/kaukolämpö & uusiutuva energia: Kaukolämmön tuottaminen uusiutuvalla energialla on uusiutuvaa sähköä monitahoisempi kysymys, sen tuottaminen lähellä kuluttajaa vaatii tilaa sillä kaukolämpöverkot ovat paikallisia verkkoja. Tilaa ei kaupungeissa kuitenkaan ole.
 5. Lisääntynyt liikenne ja varastointihaasteet: Biolämmön lisääntynyt käyttö lisäisi myös liikennettä, sillä puupolttoainetta kuluu moninkertaisesti enemmän kuin hiiltä, eikä sitä voi varastoida pitkiä aikoja. Varastointi vaatii myös tilaa.
 6. Kustannukset: Uudet laitokset ovat kalliita rakentaa mutta kivihiili halpaa.
 7. Riippuvuus metsäteollisuuden sivuvirroista & biopolttoaineiden epävarma tulevaisuus: Se, että pellettejä ja puuhaketta on tarjolla edellyttää, että joku on ensin kaatanut metsää. Biovoimalaitokset ovat riippuvaisia metsäteollisuuden sivuvirroista, mutta samalla nykyhakuut pienentävät hiilinielua niin paljon, että ilmakehän hiilidioksidipitoisuus lisääntyy vuoteen 2050 saakka. Ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen turvallisena pidettyyn 1,5 asteen rajaan vaatisi hiilinielujen tuntuvaa kasvattamista.
 8. Epävarmuus liittyen uusiin teknologioihin & ratkaisuihin: Geotermistä lämpöä vasta kokeillaan Suomessa. Myös hukkalämmön etsimistä kokeillaan; mahdollisuuksia on esimerkiksi konesaleissa. Pieniä lämpöä tuottavia ydinvoimaloita ei ole vielä markkinoilla.
 9. Päästökauppa: Helen joutuu ostamaan muiden energiayhtiöiden tavoin oikeuden osalle päästämistään hiilidioksiditonneista. Kun oikeuksia jää kivihiilikiellon myötä käyttämättä, ne vapautuvat takaisin markkinoille. Toisin sanoen, vastaava määrä kivihiiltä voidaan käyttää muualla Euroopassa. Ja siellä sitä poltetaan paljon huonommalla hyötysuhteella. Eli

kivihiilikiellolla ei ole vaikutusta hiilidioksidipäästöihin kuin paikallisesti, ellei Suomen hallitus sitoudu mitätöimään päästöoikeuksia.

10. Kaupungistuminen: Yli puolet maailman väestöstä asuu kaupungeissa. Kaupungit kuluttavat yli kaksi kolmasosaa maailman energiasta ja ovat vastuussa yli 70 prosentista maailman hiilidioksidipäästöistä. Helsingin hiilidioksidipäästöistä noin 56 prosenttia aiheutuu rakennusten lämmittämisestä. Kestävän lämmitystavan löytämisellä onkin ratkaiseva vaikutus kaupungin päästömäärään. Helsingin mielestä kaupunkien rooli ilmastokriisin vastaisessa taistelussa on ratkaiseva.
- d) Nimeä aineistossa esiintyvän ympäristökysymyksen hallinnan kannalta vähintään viisi (5) keskeistä toimijaa. Perustele lyhyesti aineistoon tukeutuen, miksi nämä toimijat ovat keskeisiä. (5 p) (vastauksen pituus enintään 450 sanaa)

- Aineistossa esiintyvän ympäristökysymyksen hallinnan kannalta keskeisiä toimijoita ovat (1 p/toimija):
- 1. Yritykset/Helen: Energiayhtiöt ovat avainasemassa ratkaisemassa kivihiilen korvaamiseen liittyviä kysymyksiä.
- 2. EU/päästökauppa: Päästökaupalla säädellään kasvihuonepäästöjä EU-maiden kesken.
- 3. Kaupungit/Helsingin kaupunki: Kaupungistumisen myötä kaupunkien rooli ilmastokriisin vastaisessa taistelussa on merkittävä. Energiayhtiöt ovat usein myös kaupunkien omistuksessa (esim. Helen). Kaupungit voivat etsiä uudenlaista ajattelua ja kansainvälistä yhteistyötä esim. haastekilpailujen kautta.
- 4. Kaupunginvaltuusto: Helsingin kaupunginvaltuusto päätti Hanasaaren voimalaitoksen sulkemisesta vuoden 2024 loppuun mennessä.
- 5. Metsäteollisuus: Biovoimalaitokset ovat riippuvaisia metsäteollisuuden sivuvirroista.
- 6. Hallitus: Vuonna 2029 hallituksen esittämä kivihiilikielto tulee voimaan koko maassa. Lisäksi hallituksen metsästrategia määrittää puuperäisten polttoaineiden asemaa uusiutuvana energianlähteenä.
- 7. Eduskunta: hyväksyy hallituksen lakiesityksen.
- 8. Suomen ympäristökeskus/tutkijat: Tutkijat tuottavat tietoa päätöksenteon tueksi sekä ottavat kantaa ilmastokeskusteluun asiantuntemuksensa kautta ja myös kyseenalaistavat politiikassa vallitsevia oletuksia tutkimustiedon pohjalta.
- 9. IPCC: keskeinen poliittisen päätöksenteon tueksi perustettu kansainvälinen elin.
- 10. Innovaattorit ja alan parhaat asiantuntijat: Asiantuntijat ovat keskeisessä asemassa kehitettäessä kestäviä lämmöntuotannon ratkaisuja.
- 11. Kansalaisyhteiskunta: Aktiiviset kansalaiset ottavat osaa uusien ratkaisujen innovointiin sekä tekevät omilla valinnoillaan ilmastotekoja;
- 12. YK: YK on ilmastopoliittisen kautta merkittävä toimija.
- 13. ELY-keskus: keskeinen lupaprosesseista vastaava viranomainen.
- 14. Poliittiset puolueet: keskeisiä ilmastopoliittisia toimijoita.

Tehtävä 4

a)

Kysymys: Mitä termillä 'governance' tarkoitetaan? Kuvaa, millaiseen toimintaan se viittaa, ja ketkä siinä ovat valintakoeteoksen artikkeleiden mukaan keskeisiä toimijoita? **Tiivistä vastauksesi artikkeleiden pohjalta. Yhdistele eri artikkeleiden tarjoamia sisältöjä, mutta älä kopioi vastaustasi suoraan artikkeleista.** (3 p.) Vastauksen pituus enintään 450 sanaa.

Huomaa, että ohjeistuksessa siis kiellettiin kopioimasta suoraan määritelmiä. Liian suorista referoinneista / lainauksista ei hyvitetty lainkaan pisteitä, eikä myöskään siinä tapauksessa, että virke oli lainausmerkeissä. Asian olisi pitänyt osata selittää omin sanoin kuten ohjeissa sanottiin.

Vastauksessa tulee osata soveltaa näiden kolmen artikkelin tarjoamia määritelmiä ja sisältöjä ja poimia artikkeleista olennaiset asiat:

Esa Hyyryläinen, Kirsi Lehto & Elias Pekkola (s. 7-18): Millaisen hallinto- ja johtamisajattelun tulevat julkisjohtajat perivät aikaisemmilta sukupolvilta?

Jarmo Vakkuri, Lasse Oulasvirta, Jan-Erik Johanson, Pentti Meklin, Lotta-Maria Sinervo, Tuija Rajala & Jaakko Rönkkö s. 50-62: Talouden hallinta ja johtaminen julkisessa toiminnassa

Jouni Häkli, Yrjö Haila, Tanja Helle, Ari Jokinen, Pekka Jokinen, Markus Laine, Helena Leino & Nina Tynkkynen .s. 89 -100. Ympäristöpolitiikka ja aluetiede – oivaltavaa ongelmanratkaisua.

Vastauksessa pitää mainita:

- governance & hallinta-termien yhteys
- Pitää kuvata mistä on kyse: julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyönä tapahtuva toiminta; yhteistyö / verkostot
- kunnat /julkisen sektorin toimijat, yritykset, yhdistykset / kansalaisjärjestöt eli pitää mainita useita eri tahon toimijoita, jotka toimivat yhdessä jonkin asian ratkaisemiseksi
- toimijoiden riippuvuus toisistaan
- yhteisösidos; vuorovaikutus muiden toimijoiden kanssa
- (myös viittauksesta luottamukseen ja yhteistyösopimukseen on hyvitetty)

- halu vastata yhteisiksi miellettyihin kehittämishaasteisiin
- toimijoiden intressien ja tavoitteiden yhteensovittaminen

Vastauksen kokoaminen eri artikkeleiden pohjalta (artikkeleiden nimiä ei edellytetty mainittavan):

Hyyryläinen ym.

NPG:n ydintermi on ”governance”, joka suomennetaan usein **hallinnaksi**. Sillä tarkoitetaan monien julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyönä tapahtuvaa toimintaa sen sijaan, että julkishallinnon organisaatio hoitaisi yksistään kyseisen tehtävän.

Vakkuri ym.:

Vakkurin ym. artikkelissa todetaan, että governancen suomenkielisenä vastineena käytetään termiä ’hallinta’. Sillä hahmotetaan yhteiskuntien moninaista toimintaa ympäristössä, joka on yhä kansainvälisempi, ja jossa vallitsee eri toimijoiden riippuvuus toisistaan. Sen myötä syntyy uudentyyppisiä yhteistyösuhteita, liittoumia ja verkostoja.

Häklin ym. artikkell.

Hallinnassa korostuu laaja yhteistyö eri toimijoiden kesken, joista mainittakoon kuntien eri yksiköt sekä järjestöjen ja yksityisen sektorin toimijat.

Monissa vastauksissa viitattiin myös Bob Jessop määrittelemään hallinnan käsitteeseen. Sen mukaan hallinnassa on kyse pyrkimyksestä saavuttaa yhteisiä päämääriä ja tavoitteita hallinnollisten organisaatioiden, taloudellisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa, jolloin yhdessä saadaan aikaan erilaisia menettelytapoja ja käytänteitä.

Samoin on hyvitetty vastauksista, joissa kerrottiin tarkemmin toimijoita (hallinnan alueellisuus). Toimijoita yhteiskuntakehityksen säätelyssä ovat julkisen sektorin lisäksi yksityisen sektorin toimijat (esimerkiksi yritykset ja elinkeinoelämän järjestöt sekä julkisoikeudelliset yhteisöt (esimerkiksi yliopistot).

Vastauksessa tuli mainita myös vuorovaikutus eri toimijoiden kesken sekä riippuvuus toisistaan ja halu vastata yhteiseksi miellettyihin kehityshaasteisiin sekä toimijoiden tavoitteiden yhteensovittaminen.

Kysymys 4 b)

Miten governance-lähestymistapaa toteutetaan lin kunnan ilmastotyössä? Sovella vastauksessasi kohdassa a. kuvaamaasi governance-toimintaa ja toimijoita. Millaisesta toiminnasta siten on kyse ja ketkä siihen osallistuvat? (2 p) *(vastauksen pituus enintään 450 sanaa)*

Kysymykseen piti vastata pääsykoekirjan artikkeleiden pohjalta (osata soveltaa kohdassa a mainittuja kriteereitä) ja peilata niitä lin kunnan tapaukseen.

Vastauksessa pitää kuvata aineiston kautta:

- kunnan /julkisen sektorin toimijat, yritykset, yhdistykset / kansalaisjärjestöt eli **pitää mainita siis useita eri tahon toimijoita, jotka toimivat yhdessä jonkin asian ratkaisemiseksi**
- toimijoiden riippuvuus toisistaan
- yhteisösidot; vuorovaikutus muiden toimijoiden kanssa
- halu vastata yhteiseksi miellettyihin kehittämishaasteisiin, uusien toimintatapojen kehittäminen
- toimijoiden intressien ja tavoitteiden yhteensovittaminen

Aineistossa mainitaan:

- Kunta (li) osallistaa lapsia ja nuoria mukaan ilmastotoimiin. Käytännön esimerkkinä mainitaan koululaiset, jotka kulkevat potkukelkalla kouluun ja mittaavat luokkiensa energiankulutusta (sähkö, vesi, lämpö).
- lapset ilmastotoimijoina päiväkodeissa, kouluissa. Lasten kautta myös heidän perheensä ovat saaneet kipinän ilmastotekoihin.
- ”Monille kuntalaisille ilmastotyöstä on tullut arkea”
- kuntalaiset, paikalliset yritykset ja yhdistykset, seurakunnat, koulut ja päiväkodit
- aineistossa haastatellaan kuntatoimijoita
- asenne ja tapa ratkaista arkisia asioita
- yksittäisiä, pieniä käytännön tekoja

Pisteytyksessä ei rokotettu siitä, että osa oli tulkinnut kunnan nimeksi Li / Lii.

4c Miten New Public Governance -hallintoajattelu määrittää 1) julkisjohtajan roolin ja osaamisvaatimukset (1 p) *(vastauksen pituus enintään 100 sanaa)*, entä 2) kansalaisen roolin (1 p) *(vastauksen pituus enintään 100 sanaa)* *(vastaus löytyi Hyryläisen ym. artikkelista)*

- 1) NPG: Verkostoituminen ja kumppanuus edellyttävät **julkisjohtajilta** uudenlaista osaamista, kuten kykyä rakentaa ja johtaa verkostosuhteita, sosiaalisia taitoja toimia yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa erilaisten toimijoiden kanssa, sekä vahvaa eettisyyttä julkisen intressin edustajina

Edellä kuvatuista hallinto- ja johtamisajattelun traditioista käsin tilannetta katsoen tulevilta julkisjohtajilta edellytetään kolmea asiaa yhtäaikaaisesti, joista yksi liittyy siis NPG: hen

- Julkisjohtajan tulisi omata kyky aktivoida kansalaiset ja yritykset mukaan vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin yhdessä julkisten organisaatioiden kanssa (NPG:n traditio).
- Ks. roolit allaolevasta taulukosta: Sidosryhmä- ja verkostojohtaja, fasilitaattori, arvon luoja

2) **Kansalaisen rooli**

NPG: oletus kansalaisista aktiivisina kansalaisina. Taulukosta roolit: asiakas, käyttäjä, yhdessä tuottaja

Taulukko Julkisen johtajan ja kansalaisen roolit

Hallinnon arvopohja	Hallintomalli (ks. mm, Greve 2015, Osborne 2006)	Kansalaisen rooli (ks. mm, Evans 2009)	Viranhaltijan (profession jäsenen) rooli (ks. mm, Hendrikx & Getsel 2017)	Julkisen johtajan rooli (ks. mm. Casey 2015)
Legalismi	Byrokraattinen hallinto	Äänestäjä, alamainen	Oikeusturvan varmistaja	Lain toimeenpano, lain noudattaminen ja vaaliminen
Professionaliset arvot		Hallinnon/holhouksen kohde (potilas, oppilas, opiskelija jne.); Etujärjestön jäsen	Palveluntuottaja	Ammatillinen auktoriteetti (asiantuntija), arvon/palvelun tuottaja
Markkina-arvot	NPM	Kuluttaja	Palveluntuottaja / tilaaja	Tulosvastuullinen johtaja
Osallistavat arvot	NPG	Asiakas, käyttäjä, yhdessä tuottaja	Kumppani	Sidosryhmä- ja verkostojohtaja, fasilitaattori, arvon luoja

- a) Sovella NPG-roolikuvauksia aineiston C esimerkkeihin. Vastaa sen pohjalta: Millainen on lin kunnan NPG-hallintoajattelun mukaisesti **toimiva kuntalainen**. (2 p) (vastauksen pituus enintään 100 sanaa)

NPG:n mukaan kansalaisen roolina on aktiivinen kansalainen; asiakas, palvelun käyttäjä, yhdessä tuottaja.

Aineistossa C aktiivisina kansalaisina kuvataan ennen kaikkea lapset, mutta joukko muitakin toimijoita, kuten lapset ja heidän vanhempansa, kuntalaisia yrityksistä ja yhdistyksistä. Millaisesta toiminnasta oli siten kyse:

- etsittiin yhdessä ratkaisuja ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen
- energian kulutuksen seuraaminen ja säästöjen hakeminen, josta koitui taloudellista hyötyä myös kuntalaisille
- aineistossa mainittiin, että kunta osallistaa lapsia ja nuoria ilmastotoimiin
- sähköauton lainaaminen (asiakkuus)
- eettisyys (hyväksyttiin myös); kunnan johto osallistanut kuntalaisia aktiivisesti eettisin keinoin

Tehtävä 5. (max. 3 p.)

Tehtävä perustuu valintakoeteoksen artikkeliin Vakkuri ym. Talouden hallinta ja johtaminen julkisessa toiminnassa *sekä valintakokeessa jaettavaan aineistoon C.*

- a) Julkisen talousjohtamisen sisältöjä voidaan lähestyä kolmesta näkökulmasta. Sovella näitä Vakkurin ym. artikkelissa mainittuja julkisen talousjohtamisen keskeisiä sisältöjä aineistoon C. Mainitse sen pohjalta vähintään kolme esimerkkiä aineistosta (3 p) *(vastauksen pituus enintään 450 sanaa)*

1) Artikkelista **talouskäsitteitä ja –periaatteita koskevana ymmärryksenä**; julkisen hallinnon toiminta niukkojen voimavarojen tehokkaana hallintana

2) Artikkelista: **taloutta koskevan informaation tuottamisena ja tulkintana**. Talousinformaatio on eräänlainen väliin tuleva muuttuja taloudellisten periaatteiden sovittamisessa julkishallinnon tarpeisiin. ”Tehokkuuden parantaminen”, ”talouden tasapainottaminen” ”

3) **Julkisen poliittis-hallinnollisen kontekstin jäsentämisenä** (ks. kuvio 1; Vakkuri 2009) Yleisen tason periaatteiden hallinta tai laskentainformaation osaaminen ei riitä, vaan periaatteita täytyy kyetä yhdistämään erilaisiin julkishallinnon ympäristöihin.

Tämän edellä mainitun tekstin referoimisesta ei hyvitetty pisteitä. Se oli tausta, johon vastausta tuli peilata.

Näihin sovellettavia poimintoja aineistosta C:

Piti mainita vähintään kolme esimerkkiä. Seuraavia asioita on hyvitetty vastauksissa

- ympäristötekoja tehdään myös niin, että se palvelee kunnan taloutta; viittaus myös ensimmäiseen periaatteeseen talouskäsitteitä ja –periaatteita koskevaan ymmärrykseen; julkisen hallinnon toiminta niukkojen voimavarojen tehokkaana hallintana

Aineistossa tulee eri kohdissa esille tehokkuuden parantaminen ja talouden tasapainottaminen (taloutta koskevan informaation tuottaminen ja tulkinta)

- tehdään kannattavuuslaskelmia ja päätettiin satsata taloudellisesti kannattaviin ilmastotoimiin
- hiilidioksidipäästöjen vähentäminen; öljyn käytön vähentäminen

- öljystä ei jää kuntaan minkäänlaisia tuottoja (0,5 p)
- ilmastotyö on kytketty kunnan viralliseen talousarvioon ja tilinpäätökseen (0,5 p)
- kunta on energiaomavarainen uusiutuvilla energioilla.
- tuulivoiman myötä on saatu lisää investointeja kuntaan, joille on laskettu hintalappu (160 milj.)
- verotuloja saadaan tuulivoimasta 1,2 miljoonaa euroa vuodessa
- energiansäästötoimien on laskettu tuovan kunnan kassaan reilun puoli miljoonaa euroa joka vuosi
- lapset oppivat taloudesta ja säästämisestä, kun saavat itse käyttöönsä energian säästämisestä saatavia tuloja; (kannustetaan säästäväisyyteen ja taloudelliseen ajatteluun).
- talous- ja laskentainformaatiota on osattu jäsentää julkishallinnon ympäristössä (energian säästäminen, kestävä kehitys) (julkishallinnon poliittis-hallinnollisen kontekstin jäsentäminen); hyvitetty yksi piste esim. poliittis-hallinnollinen konteksti: kunnat vaikuttavat monin tavoin alueensa taloudelliseen toimintaan ja kehitykseen. Iin kunta onnistui siinä lisäämällä alueensa elinvoimaa yhteisin ympäristöponnistuksin.

Huom! Se, että osaa kopioida tai luetella Vakkurin yms. artikkelissa luetellut periaatteet ei ole vielä tuottanut yhtään pistettä. Vaan piti osata soveltaa periaatteita aineistoon ja nostaa sieltä esimerkkejä. Mikäli esimerkki on ollut liian yleinen tai ympäröivä, siitä ei ole voitu hyvittää pisteitä tai on hyvitetty vähemmän, riippuen muotoilusta.